

“

ΚΕΦ. 16

ΣΤΑΘΕΡΟΠΟΙΗΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

”

**N.Gregory Mankiw,
Μακροοικονομική**

ΣΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΑΥΤΟ
ΘΑ ΑΣΧΟΛΗΘΟΥΜΕ:

με τη *θεωρητική διαμάχη* για
το αν θα πρέπει ή όχι η
Κυβέρνηση να παρεμβαίνει
διορθωτικά στην οικονομία.

Θα προσπαθήσουμε να
απαντήσουμε σε δύο
ερωτήματα σχετικά με την
άσκηση οικονομικής πολιτικής:

ΣΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΑΥΤΟ
ΘΑ ΑΣΧΟΛΗΘΟΥΜΕ:

Θα πρέπει η οικονομική πολιτική να είναι **ενεργός ή παθητική**;

Δημοσιονομική, νομισματική πολιτική:
θα πρέπει να έχουν ενεργό ρόλο στη
σταθεροποίηση της οικονομίας;

Θα πρέπει η οικονομική πολιτική να
ασκείται σύμφωνα με **κανόνες** ή με
βάση τη **διακριτική ευχέρεια** των
υπευθύνων για την άσκηση της
πολιτικής;

Θεωρητική
Αντιπαράθεση για
την
Μακροοικονομική
Πολιτική

Δύο ομάδες σκέψης:

Α. Παρεμβατιστές: το κράτος έχει ενεργό ρόλο στην εφαρμογή οικονομικής πολιτικής

Β. Μη παρεμβατιστές: το κράτος δεν πρέπει να παρεμβαίνει (παθητικός ρόλος)

Α. «Παρεμβατισμός»: επιχειρήματα υπέρ της ενεργούς πολιτικής

- ▶ Οι οικονομικές υφέσεις προκαλούν σοβαρές οικονομικές δυσχέρειες σε εκατομμύρια ανθρώπους.
- ▶ Προβλήματα δημιουργούν και οι οικονομικές «εξάρσεις».
- ▶ ⇒ ανάγκη για παρέμβαση της κυβέρνησης με εφαρμογή οικονομικής πολιτικής (δημοσιονομικής ή νομισματικής).
- ▶ Η ιδέα της ενεργούς παρέμβασης της κυβέρνησης ξεκίνησε από την οικονομική κρίση του 1929-30.
- ▶ Η ενεργός πολιτική παρέμβαση εντάσσεται στην κεϋνσιανή παράδοση.
- ▶ Στόχοι της ενεργούς οικονομικής πολιτικής μπορεί να είναι:
 - τόνωση της ζήτησης, προϊόντος, απασχόλησης.
 - σταθεροποίηση της οικονομίας: τιμές, προϊόν-απασχόληση.

Οικονομική πολιτική:

- ▶ Επεκτατική δημοσιονομική-νομισματική
 - ▶ εφαρμόζεται σε περιπτώσεις ύφεσης, και είναι επιτυχής όταν υπάρχουν αναπασχόλητοι παραγωγικοί πόροι.
 - ▶ ύφεση της δεκαετίας 1930, δεκαετίες 1950, 1960, (2008-19), 2020-21.
- ▶ 1970: στασιμοπληθωρισμός (πληθωρισμός και ανεργία)
- ▶ αρχικά εφαρμογή επεκτατικής (κυρίως δημοσιονομικής) οικονομικής πολιτικής → πληθωρισμός και όχι μόνο...
στρεβλώσεις στην οικονομία όπως
παραγκωνισμός ιδιωτικών επενδύσεων, γραφειοκρατία, υψηλή φορολογία, δανεισμός...

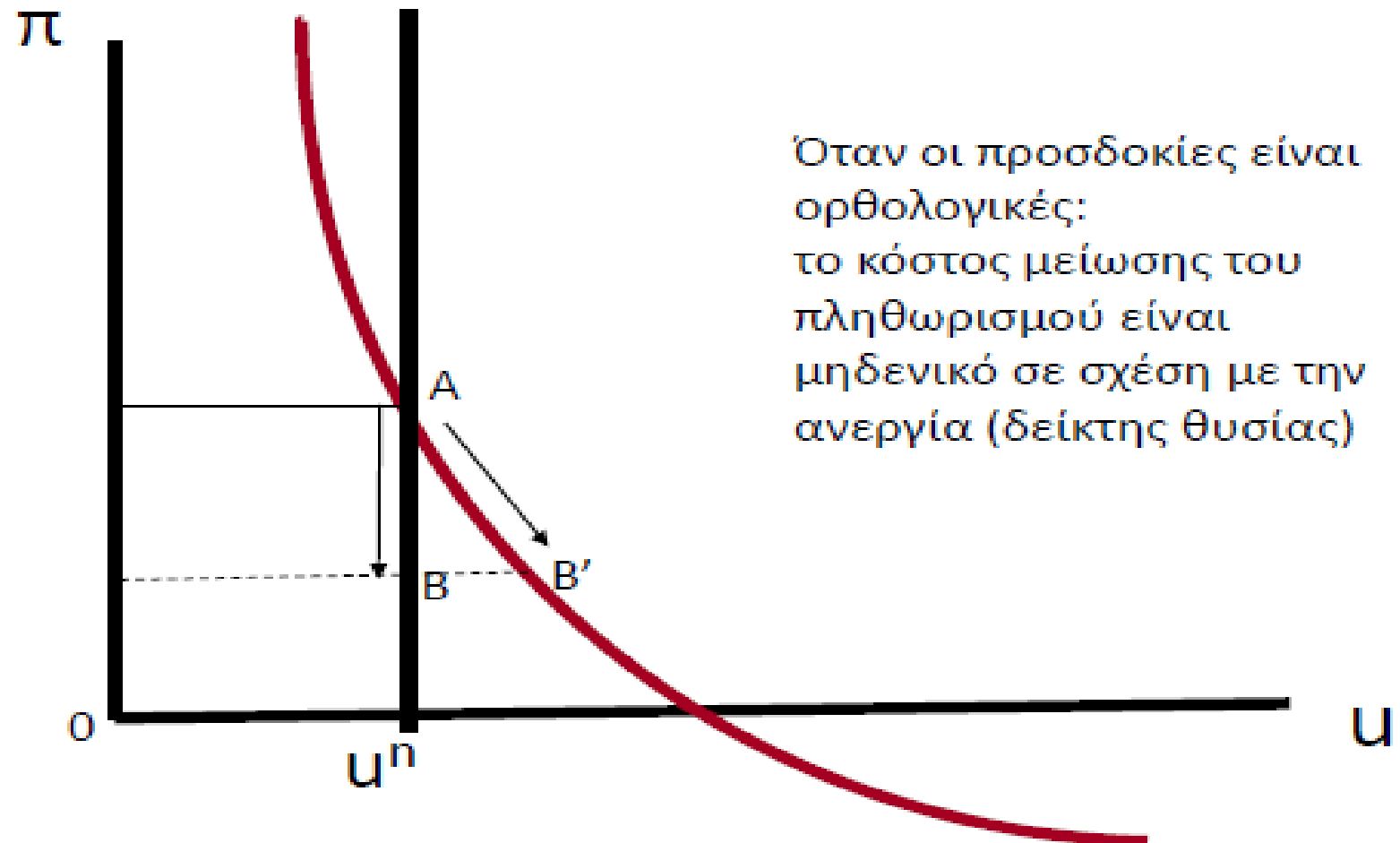
Κριτική Lucas:

- ▶ Κατά τον R. Lucas, η κυβέρνηση με την παρέμβασή της επηρεάζει μόνο τα ονομαστικά μεγέθη της οικονομίας.
- ▶ Αυτό συμβαίνει διότι
- ▶ οι πολίτες, οι επιχειρήσεις...μαθαίνουν και τελικά προβλέπουν σωστά τις επιδράσεις που έχει η οικονομική πολιτική - λαμβάνουν εκ των προτέρων υπ' όψη τους τις επιπτώσεις (ορθολογικές προσδοκίες).
- ▶ π.χ. η επεκτατική νομισματική πολιτική (ή δημοσιονομική)
- ▶ → δημιουργεί προσδοκίες για πληθωρισμό
- ▶ → προκαλεί απαιτήσεις για αυξήσεις μισθών (αυτό επιδρά στο κόστος παραγωγής)
- ▶ → τελικά καμιά επίδραση στον πραγματικό μισθό, την απασχόληση, το πραγματικό προϊόν και εισόδημα...

Κριτική Lucas:

- ▶ Ο συλλογισμός αυτός οδηγεί στο συμπέρασμα ότι
- ▶ μόνο
- ▶ ο αιφνιδιασμός, ή, το «ξεγέλασμα» των πολιτών έχει αντίκτυπο στην οικονομία.
- ▶ **Η μη αναμενόμενη** οικονομική πολιτική είναι αποτελεσματική.
- ▶ Ακόμη κι αν οι προσδοκίες είναι ορθολογικές, αν η οικονομική πολιτική είναι «μη αναμενόμενη»
- ▶ → αποτελεσματική.

$$\pi_t = E_{t-1} \pi_t - \beta(u_t - u_t^n) + \varepsilon_t$$

Β. Μη παρεμβατιστές (παθητικός ρόλος κυβέρνησης)

- ▶ Η εφαρμογή οικονομικής πολιτικής δημιουργεί προβλήματα.
- ▶ Η κυβέρνηση δεν πρέπει να παρεμβαίνει.
- ▶ Υπάρχουν εγγενείς δυνάμεις στην οικονομία $\Rightarrow$ ισορροπία.
- ▶ Επιχειρήματα υπέρ της μη παρέμβασης:

Επιχειρήματα υπέρ της μη παρέμβασης

1. Ορθολογικές προσδοκίες
2. Χρονική υστέρηση στη λήψη και εφαρμογή οικονομικών μέτρων
3. Αυτόματοι σταθεροποιητές

1. Ορθολογικές προσδοκίες

- ▶ Η κυβέρνηση επηρεάζει μόνο τα ονομαστικά μεγέθη, όχι τα **πραγματικά**. (με βάση την κριτική *Lucas*)
 - ▶ → οικονομικές πολιτικές που τονώνουν την ζήτηση ώστε να μειωθεί η ανεργία τελικά οδηγούν σε
 - ▶ → αύξηση του πληθωρισμού.

2. Χρονική υστέρηση στην λήψη και εφαρμογή οικονομικών μέτρων πολιτικής

- ▶ **Χρονικές υστερήσεις:** από τη στιγμή που δημιουργείται το πρόβλημα στην οικονομία, μέχρι τον χρόνο που εμφανίζονται τα αποτελέσματα της οικονομικής πολιτικής.
- ▶ **Εσωτερική χρονική υστέρηση:**
χρόνος που μεσολαβεί από την εμφάνιση του προβλήματος (διαταραχής) μέχρι τη στιγμή λήψης μέτρων από την κυβέρνηση.
- ▶ **Εξωτερική χρονική υστέρηση:**
χρόνος που μεσολαβεί από τη λήψη μέτρων μέχρι την εμφάνιση της επίδρασης στην οικονομική πολιτική.

Χρονική υστέρηση και πολιτικές

➤ Δημοσιονομική πολιτική:

- ▶ μεγάλη εσωτερική υστέρηση (βουλή, μελέτες επιπτώσεων, ψηφοφορία, ...)
- ▶ μικρή εξωτερική υστέρηση.

➤ Νομισματική πολιτική:

- ▶ μικρή εσωτερική υστέρηση
- ▶ μεγάλη εξωτερική υστέρηση – αβεβαιότητα ως προς την επίδραση (ρόλος των επιτοκίων).

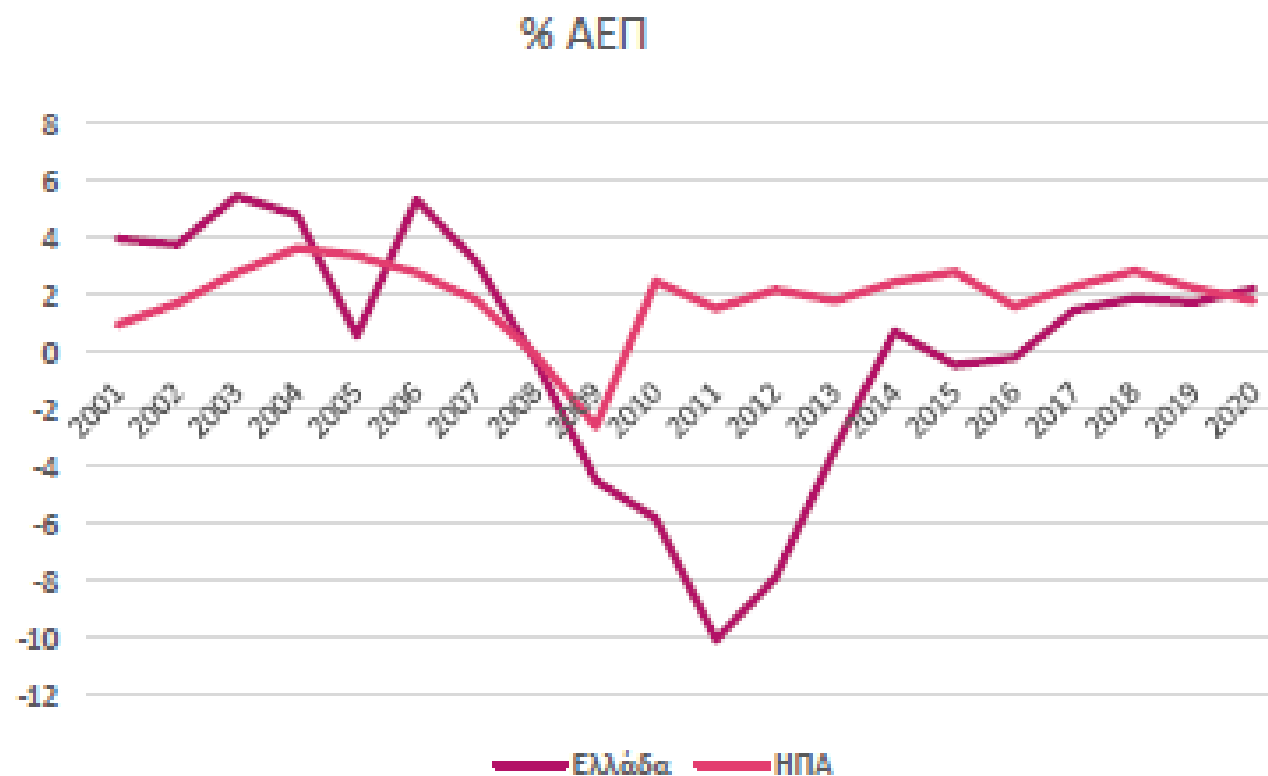
3. Αυτόματοι σταθεροποιητές

- ▶ Λειτουργούν εξισορροποητικά σε περιόδους ύφεσης ή υπερθέρμανσης της οικονομίας.
- ▶ π.χ.
- ▶ Προοδευτική φορολογία εισοδήματος, επιδόματα ανεργίας,
- ▶ κοινωνική ασφάλιση - πρόνοια
 - ▶ (σε περιόδους ύφεσης προστατεύεται το διαθέσιμο εισόδημα)

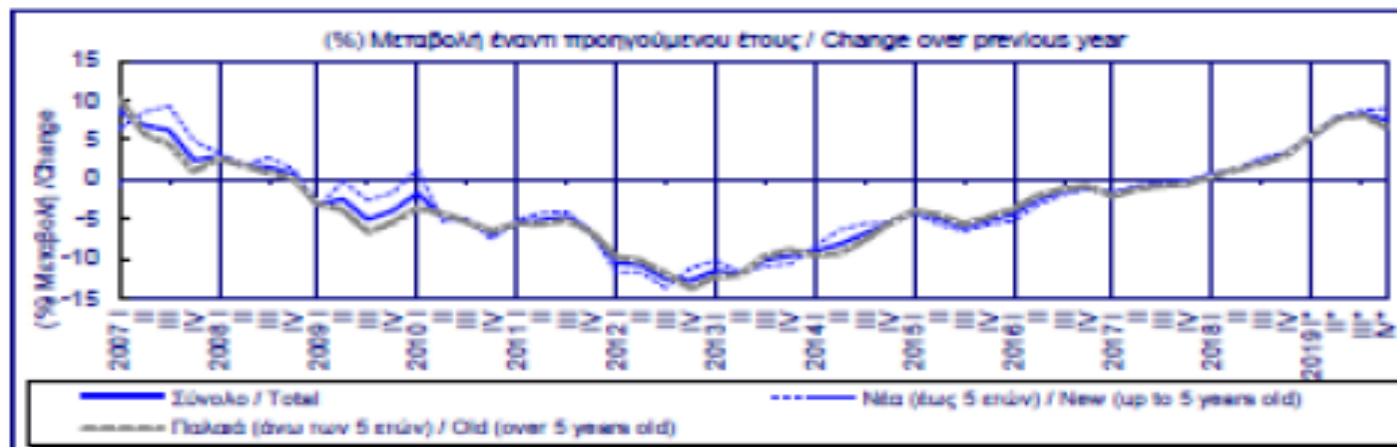
Μακροοικονομική πρόβλεψη

- ▶ Επειδή η εφαρμογή της οικονομικής πολιτικής εμφανίζει χρονικές υστερήσεις, οι υπεύθυνοι για τη χάραξη της πολιτικής πρέπει να προβλέψουν τις μελλοντικές συνθήκες.
- ▶ Δύο τρόποι με τους οποίους οι οικονομολόγοι διαμορφώνουν τις προβλέψεις τους:
- ▶ **Προπορευόμενοι οικονομικοί δείκτες** (σειρές στατιστικών δεδομένων που αλλάζουν πορεία πριν από τη μεταβολή της οικονομικής δραστηριότητας.)
- ▶ **Μακροοικονομετρικά υποδείγματα**

Ετήσιο ποσοστό μεταβολής του ΑΕΠ: Ελλάδα-ΗΠΑ

Τράπεζα Ελλάδος: Δείκτης τιμών διαμερισμάτων κατά παλαιότητα 2007-2019 (πρόδρομος δείκτης)

Τράπεζα της Ελλάδος
 Διεύθυνση Οικονομικής Ανάλυσης και Μελετών
 Τμήμα Ανάλυσης Αγοράς Ακινήτων
 Τηλ. 210 320-2377, 3837, 2372, 2373
 E-mail: sec.realestate@bankofgreece.gr

Κατασκευάζονται σύνθετοι πρόδρομοι δείκτες (composite leading indicators) από διεθνείς οργανισμούς ΟΟΣΑ, Διεθνής Τράπεζα, ΔΝΤ...

<https://data.oecd.org/leadind/composite-leading-indicator-cli.htm>

ΗΠΑ: αποτυχίες προβλέψεων της ύφεσης του 1982

21

Ποσοστό Ανεργίας

Ερώτημα 2

Θα πρέπει η οικονομική πολιτική να ασκείται σύμφωνα με κανόνες ή με βάση τη διακριτική ευχέρεια των υπευθύνων;

Κανόνες και διακριτική ευχέρεια: Βασικές έννοιες

► Πολιτική που ασκείται σύμφωνα με **κανόνες**:

Οι υπεύθυνοι για τη χάραξη της οικονομικής πολιτικής ανακοινώνουν εκ των προτέρων με ποιο τρόπο θα αντιδράσει η πολιτική σε διάφορες καταστάσεις και δεσμεύονται ότι θα ακολουθήσουν τη συγκεκριμένη πολιτική.

► Πολιτική που ασκείται με βάση τη **διακριτική ευχέρεια** των υπευθύνων:

Όταν συμβαίνουν ορισμένα γεγονότα που μεταβάλλουν τις συνθήκες, οι υπεύθυνοι για τη χάραξη της οικονομικής πολιτικής εφαρμόζουν τα μέτρα εκείνα που κατά την κρίση τους είναι τα πλέον κατάλληλα κάθε φορά.

Επιχειρήματα υπέρ των κανόνων

1. Έλλειψη εμπιστοσύνης προς τους πολιτικούς και την πολιτική διαδικασία

- ▶ η κακή πληροφόρηση των πολιτικών
- ▶ το γεγονός ότι τα συμφέροντα των πολιτικών συχνά δεν ταυτίζονται με τα συμφέροντα της κοινωνίας

Επιχειρήματα υπέρ των κανόνων

2. Η **χρονική ασυνέπεια** της πολιτικής που ασκείται με βάση τη διακριτική ευχέρεια των υπευθύνων

- ▶ **Ορισμός:** Ένα σενάριο στο οποίο οι υπεύθυνοι για τη χάραξη της πολιτικής έχουν κίνητρο να υπαναχωρήσουν από μια πολιτική την οποία εξήγγειλαν προηγουμένως, όταν άλλοι έχουν ήδη αναλάβει δράση στηριζόμενοι σε αυτή την εξαγγελία.
- ▶ Η ασυνέπεια αυτή καταστρέφει την αξιοπιστία των υπευθύνων για τη χάραξη της οικονομικής πολιτικής και, επομένως, μειώνει την αποτελεσματικότητα της πολιτικής τους.

Παραδείγματα χρονικής ασυνέπειας

1. Για να ενθαρρύνει τις επενδύσεις, η κυβέρνηση ανακοινώνει ότι δεν θα φορολογεί τα εισοδήματα από κεφάλαιο.

Από τη στιγμή, όμως, που χτίζονται εργοστάσια..., η κυβέρνηση υπαναχωρεί, και φορολογεί τα εισοδήματα από κεφάλαιο για να αντλήσει περισσότερα φορολογικά έσοδα.

Παραδείγματα χρονικής ασυνέπειας

2. Για να μειώσει τον αναμενόμενο πληθωρισμό, η κεντρική τράπεζα ανακοινώνει ότι θα εφαρμόσει “περιοριστική” νομισματική πολιτική.

Αντιμετωπίζοντας, όμως, αυξανόμενη ανεργία, η κεντρική τράπεζα μπορεί να ενδώσει στον πειρασμό και να μειώσει τα επιτόκια.

Παραδείγματα χρονικής ασυνέπειας

3. Προσφέρεται οικονομική βοήθεια σε χώρες χαμηλού εισοδήματος υπό τον όρο ότι θα πραγματοποιήσουν δημοσιονομικές μεταρρυθμίσεις.

Η φτωχή χώρα δεν πραγματοποιεί τις μεταρρυθμίσεις που υποσχέθηκε ότι θα κάνει, αλλά η οικονομική βοήθεια δίδεται, επειδή οι χώρες που προσφέρουν την οικονομική βοήθεια δεν θέλουν να δουν τους κατοίκους της φτωχής χώρας να λιμοκτονούν.

Κανόνες νομισματικής πολιτικής

α. Σταθερός ρυθμός αύξησης της προσφοράς χρήματος

- ▶ Προτείνεται από τους μονεταριστές.
- ▶ Σταθεροποιεί τη συνολική ζήτηση μόνον εάν η ταχύτητα κυκλοφορίας του χρήματος είναι σταθερή.

Κανόνες νομισματικής πολιτικής

β. Στόχος για τον ρυθμό αύξησης του ονομαστικού ΑΕΠ

- ▶ Η προσφορά χρήματος αυξάνεται αυτόματα κάθε φορά που η αύξηση του ονομαστικού ΑΕΠ είναι βραδύτερη από τον στόχο. Η προσφορά χρήματος μειώνεται αυτόματα κάθε φορά που η αύξηση του ονομαστικού ΑΕΠ είναι ταχύτερη από τον στόχο.

Κανόνες νομισματικής πολιτικής

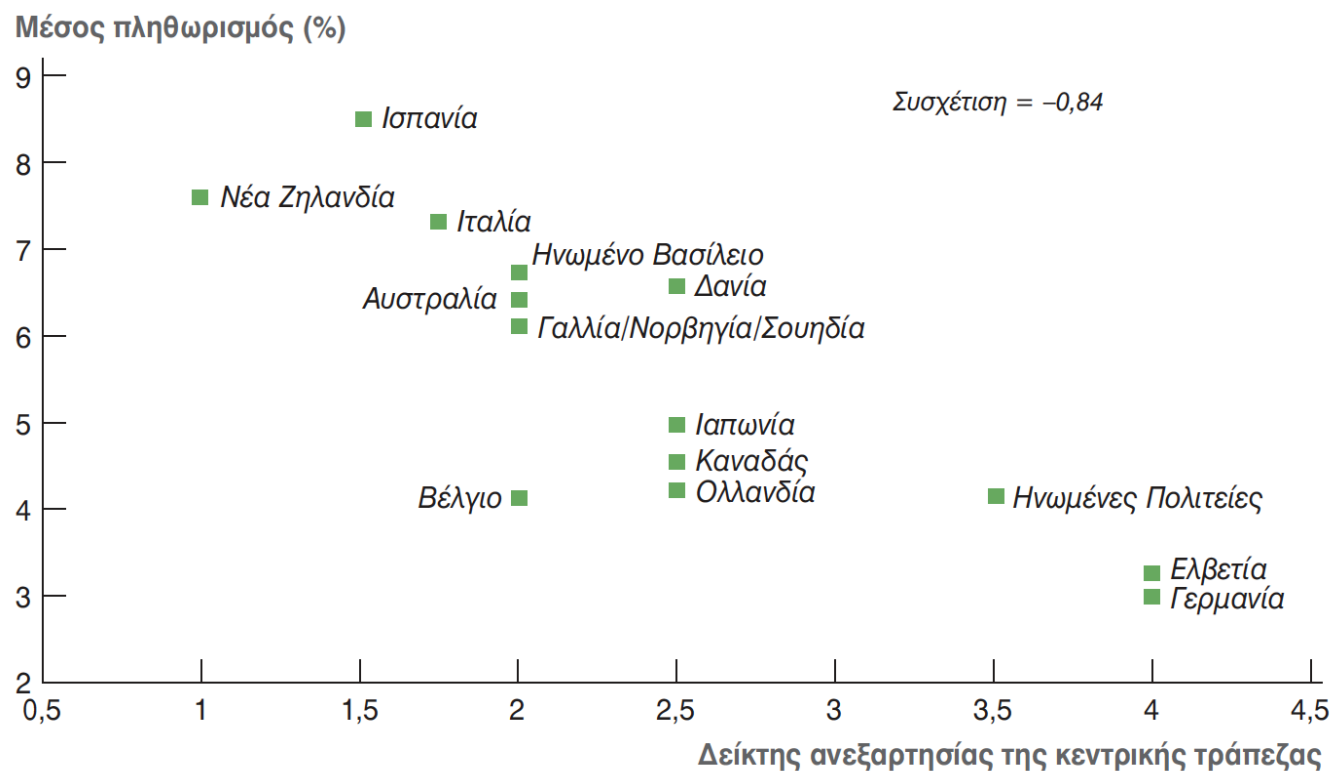
γ. Στόχος για τον ρυθμό πληθωρισμού

- ▶ Η προσφορά χρήματος μειώνεται αυτόματα κάθε φορά που ο πληθωρισμός αυξάνεται με ρυθμό υψηλότερο από τον στόχο.

Ανεξαρτησία της κεντρικής τράπεζας

- ▶ Ένας κανόνας νομισματικής πολιτικής που εξαγγέλλεται από την κεντρική τράπεζα θα είναι αποτελεσματικός μόνον εάν η εξαγγελία είναι αξιόπιστη.
- ▶ Η αξιοπιστία εξαρτάται εν μέρει από την ανεξαρτησία της κεντρικής τράπεζας.

Πληθωρισμός και ανεξαρτησία κεντρικής τράπεζας

Μέσος πληθωρισμός: 1955-88

ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ, ΜΕΡΟΣ 1

1. Οι υποστηρικτές της ενεργού οικονομικής πολιτικής πιστεύουν ότι:
 - ▶ οι συχνές διαταραχές οδηγούν σε περιττές διακυμάνσεις της παραγωγής και της απασχόλησης.
 - ▶ η δημοσιονομική και νομισματική πολιτική μπορούν να σταθεροποιήσουν την οικονομία.
2. Οι υποστηρικτές της παθητικής οικονομικής πολιτικής πιστεύουν ότι:
 - ▶ οι μακρές και μεταβλητές χρονικές υστερήσεις που συνοδεύουν τη νομισματική και τη δημοσιονομική πολιτική τις καθιστούν αναποτελεσματικές και ενδεχομένως αποσταθεροποιητικές.
 - ▶ η αδράνεια της οικονομικής πολιτικής αυξάνει τη μεταβλητότητα της παραγωγής και της απασχόλησης.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ, ΜΕΡΟΣ 2

3. Οι υποστηρικτές της πολιτικής που ασκείται με βάση τη διακριτική ευχέρεια των υπευθύνων πιστεύουν ότι:
 - ▶ Η πολιτική που ασκείται με βάση τη διακριτική ευχέρεια των υπευθύνων επιτρέπει σε εκείνους που χαράσσουν την οικονομική πολιτική να αντιδράσουν σε απρόβλεπτες καταστάσεις.
4. Οι υποστηρικτές της οικονομικής πολιτικής που ασκείται σύμφωνα με κανόνες πιστεύουν:
 - ▶ Δεν είναι δυνατόν να εμπιστευθεί κανείς την πολιτική διαδικασία: Οι πολιτικοί συχνά κάνουν λάθη ή χρησιμοποιούν την πολιτική με τρόπο που προάγει το δικό τους συμφέρον.
 - ▶ Η δέσμευση σε μια σταθερή πολιτική είναι αναγκαία για να αποφευχθούν οι χρονικές ασυνέπειες και να διατηρηθεί η αξιοπιστία.